

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

7 de Constituto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

nationem instituerit. *Ulpian in l. post litem, 17. in d. l. aut longa 23. de procurat. libr. 3. P. tit. 1. § Quintus* ¶ si condemnatus est fideiusfor agere potest, aut vt defendatur aut vt liberetur, *Scauola, in l. si fideiusfor pro venditore, 46. de fideiusfor. l. si pro ea, C. manda. Verumtamen condemnatio legitima esse debet sine fideiusforis culpa, ratione fideiussoris. Nam si fideiusfor vel mandator exceptione munitus, iniuria iudicis damnatus est, neq; is vsus fuerit prouocatione, non posse mandati agere contra debitorem manifestum est, *leg. si pro ea, § si manda. C. l. exceptione, 68. de fideiuss. P. § Sicuti* ¶ in euictionis causa decretum est, vt non teneatur venditor pro euicta re iniuncta iudicis, vel per errorem lata sententia, *Fl. ian. in l. si per im. rudentiam, 51. de emcti. libr. 21. P. tit. 2. si non denuntiatur* ei qui opponere potuisset exceptionem, *l. si procuratorem, 8. § si ignorantes manda. P. vel si oppositam legitime non probauit, l. idemque, § generaliter manda. P. Quae* intelligenda sunt de exceptione, quae competere poterat reo principali, alioquin omnia exceptio quae competere poterat ex persona sua fideiussori, non officit quin agere is possit. damnatus contra debitorem principalem, *d. § generaliter, & l. si fideiuss. 29. in prim. & § quaedam, manda. l. idipsumque* verum si omiserit proponere actionem parum honestam, quae proposita pudori ei foret, *d. § generaliter, & l. Quintus Mutius, 48. § si reus, manda. P. Item* si ei cui damnatus ex causa fideiussoria fuerat, heres p. itea existero, habebit mandati actionem, *Pompo. l. si ei cui, 11. manda. P. Qui* tamen cum adhuc damnatus non fuerit creditori succellit, non mandati, sed principalis experitur, *l. heres a debitore, § fin. de fideiuss. Postquam* fideiusfor soluit, habet etiam actionem contra mandantem, vel ream debendi principalem, vt solutum consequatur, *§ si quid autem, de fideiuss. apud Iustin. l. inter causas, 26. § praeterea, manda. P. si* deposuit post oblationem factam creditori, *l. fideiussor, qui minor 65. de fideiussor. P. leg. qui mutuum, 56. manda. P. vel aliud* egit quo debitorem a creditore liberauerit: vt si debitorem suum, etiam qui soluendo non est, volenti creditori delegauerit, *Paul. l. inter causas, 26. § abesse, manda. P. Iulian. l. qui debitorem, 29. de fideiussor. in P. Si* fideiusfor creditorem, qui debitor sibi erat, liberauit, *d. l. inter causas § si is qui fideiussor, si* creditor accepto tulerit fideiussori deb. tum, vel ei donauit, vel legauit remunerationis causa, *d. l. idemque, 10. § si manda. P. non* autem si simpliciter donauit fideiussori actionem, *l. si vero non remunerandi, 12. manda. P. quia* remuneratio habet vim solutionis potius, quam simplicis donationis & qui ad remunerationem tenetur, vincit ut naturali obligatione, *leg. Attius Regulus, de donation. 10. in l. 1. § sed et si lege, § conuictus de petitione hereditatis, 1. § Et* ¶ ita remuneratio solutionis causam habet: & solutione facta agere potest in mandantem, etiam si sine iudice soluerit, *l. idemque, § si fideiussores, manda. P. ¶ Ultra* ¶ principalem causam pro qua accessit fideiussio, si fideiusfor multiplicauerit summam, in quam fideiussit, sumtibus ex iusta ratione factis, totam eam praestabit is pro quo fideiussit *l. si mandato meo, 45. § si fideiuss. manda. P. l. si fideiussor manda. P. l. si is qui, 50. § fin. eod. tit. Veluti* & sumtus in litem factos, *l. qui proprio § l. ius. de procurat. in P. in* collectionem fructuum, *d. l. idemque, c. idem Labeo, manda. P. & similes. § Si* tamen ¶ fideiusfor meliorem rem, quam obligatio posceret, soluerit, a reo non amplius repetet quam pessimum quod dando a creditore se liberare poterat, *l. si fideiusfor sine ad. e. l. i. bonitatis, 52. manda. P. Nec* similiter repetet viuras, quas soluit pro reo, reo contentente debitas non esse nec adhuc eo damnato, *leg. Quintus Mutius, 48. manda. P. At* repetet recte aestimationem rei a se soluae nomine fideiussorio habita ratione temporis solutionis, etsi postea res deterior facta fuerit, vel interierit, *l. hominem, manda. P. Et* quamuis fideiusfor non teneatur pro vsuris rei principalis, si pro illis nominatim non fideiussit, vt pote contra d. u. existente stricti iuris vt ante monuimus, tamen aduersus mandantem & debitorem principalem, si pro eo soluit, veluti ex contractu bonae fidei, si cessauerit in solutione aget viurarum quoque nomine, *in l. 1. § in l. post solutionem, 18. manda. C. d. l. si vero non remunerandi, § si tibi, eod. tit. manda. P. & pignorum* in obligationem deductorum, *l. 2. C. manda.**

¶ Dabitur ¶ autem & haec actio non tantum fideiussori qui soluerit, sed & heredi eius, *l. heredem, 14. manda. P. & aduersus* mandantem & eius heredes, *l. post solutionem, 18. man. C. Si* quis mandauit, vt pro alio fideiubrem, datur actio mandati contra mandantem tantum, nisi & vterque mandauit, aut & reus, alio mandante, fideiuberi patiarur vel mandari pro se, *l. cum manda. 21. l. qui si de alterius, 53. manda. P. vel* pro absente nec mandan-

te fideiubens, negotiorum gestorum experietur actione, *l. ex mandato, § si manda. in P. l. quamquam, 7. ad senatus. Velleia.*

¶ Excipiuntur ¶ casus, quibus fideiusfor non experitur contra reum principalem, mandati vel actione alia. Si pro iniuncto fideiussit, *l. si remunerandi, 6. § si passus, manda. l. si. C. de nego. gest. aut* animo donandi, *d. § si passus, l. quod dictum, de pactis, in P. aut negotium* suum gerens vt procurator in rem suam, *d. § si passus, & l. de die, § 1. qui sit id. cog. in P. si* pecunia accepta spondit suo periculo fideiusfor, *d. l. si remunerandi, 6. § si manda. P. si* pro abiente fideiussit, negotiorum gestorum, non mandati datur actio, *l. ex manda. 20. § si manda. P. Qui* mandante muliere fideiussit, ob Velleianum, in eam actionem non habet, *Papin. in l. quamquam igitur, 7. & l. mulier, 32. § 1. ad senatus. Vell. P. Qui* spondet aut soluit plus quam mandatum ei sit non habet actionem mandati in eo, quod plus est quam mandatum est, *§ is qui exsequitur, de manda. ap. Iustina. lib. 3. Inst. tit. 27. quod* fines mandati excedere non liceat, *l. ad. gener. manda. in P. Si* fideiusfor vel alius quis pro reo ante diem creditori soluerit, expectare d. em debet quo eum soluere oportuit, *l. si fideiusfor 32. de fideiussor. P. l. si mandante, 10, 22. manda. P. Nec* agit fideiusfor minoris contra eundem, si minor restitutionem in integrum aduersus quoque fideiussorem petierit: diuersum tamen si non petierit contra eum restitutionem in integrum, *in l. 1. & 2. de fideiuss. minor lib. 2. C. tit. 24. Nec* agit etiam qui pro pupillo, sine tutoris auctoritate obligato, vel prodigo vel furioso fideiussit, *l. Marcellus, 22. de fideiuss. Vlpianus* alios addit his verbis casus, *Ulpian in l. si vero non remunerandi, 12. § si adolefens, manda. P. Si* adolefens luxuriosus mandet tibi vt pro meretricis fideiubeas, idque tu sciens mandatum susceperis, non habebis mandati actionem: quia simile est, quasi per d. i. i. i. pecuniam sciens credideris. Sed & si meretricis directo mandauerit tibi, vt meretricis pecuniam credas, non obligabitur mandati: quia aduersum bonam fidem mandatum sit. Nec Iulianus bonae fidei emtori eum esse dicebat, qui emit a luxurioso, quem sciebat, pretium statim scorto pecuniam daturum: & ideo non vsucapere posse, *l. si quis cum sciret, 8. pro emtores, lib. 4. P. tit. 5.*

De Actione, quae datur fideiussori soluenti contra alios fideiussores. Cap. 6.

1 Fideiussori vni ex pluribus soluenti creditor tenetur cedere non minima.

Fideiussoribus, inquit Iulianus, ¶ succurri solet, vt stipulator, id est, creditor, compellatur ei qui solidum soluere paratus est, vendere ceterorum nomina, *l. fideiussoribus, 18. de fideiuss. P. nam* nisi ei cessat sint a creditore actiones, iure ciuili nec a debitore, nec a confideiussore petere poterit, *l. ut fideiussor, 40. & l. si fideiussores, 42. eod. tit. de fidei. P. § si plures, vtrq; si ab vno, eod. tit. ap. Iulian. l. cum alter, 11. eod. tit. C.*

De Constituto. Cap. 7.

§ de constituta, de actio. Lib. 13. P. tit. 5. Lib. 4. C. tit. 18.

1 Constitutum dupliciter fit: & quod est quando alieno nomine se constituit possidere.

2 Constitutum aliter quid, & an hiis honestis.

3 Constitutum, & de constituta pecunia actio ex nudo pacto. Nuda pactio in constituta pecunia efficax ad actionem, eod.

4 Constitutum & fideiussionis differentia.

5 Constitutum pro debito & in debito.

6 Actio receptiua qua, eod.

7 Constitutum de quibus, quomodo sit, eod.

8 Constitutum facere que possunt fieri posse.

9 Constituentis qua formula.

10 Satis sit a me vel ab alio, clausula quomodo obligat, eod.

11 Constitutum cuius nomine fieri possit.

12 Constituens sine die & quantitate, quando & in quantum, eod.

13 Constituentis finis.

14 Constitutus non actionis differentia, eod.

15 Constituens pro alio consensus tanquam fideiusfor post reum principalem debendi.

16 Constituens quo ordine conueniatur pro constituto.

17 Constituti actiones quibus dantur, & in quos diriguntur.

18 Constituti actio qua, & quid contineat.

19 Constituto quare oriatur actio, rationes.

12 ¶ Conueniuntur tamen constituentes isti, siue ex promissores & excutiuntur, antequam ad tertios possessores rerum distraharum per debitores principales deueniant, §. sed neque ad res, de fideiussor. in authen. Creditore ei go petente nullam pari exceptionem placet, quia petitione non tollitur actio prima, quae remansit constitutione facta: solutione tamen, vtraque, & principalis videlicet, & de constituta tollitur, quod pertinet ad creditorem, l. item illa 18. de constit. pec. P. ¶ Agitur hac actione is cui constitutum est in constituentem directa, l. 1. C. de constit. pec. §. de constituta, de actio. & heredibus & in heredes per spatium 30. annorum, d. l. 1. & 2. C. de constit. Si vero mihi aut Titio constitueris te soluturum, mihi non Titio datur actio, nec si Titio solueris, quia is tantum adiectus est, liberaberis, Paul. l. si vero mihi, §. de constit. pec. P. Si munitur actori, tutori pupillorum, curatorum minorum, vel furiosorum, seruo constitutum est, quia isti nomine alieno recte contrahunt, datur actio municipibus, pupillo, minori, furioso, non directa, sed utilis: seruo autem & solui & domino potest, l. cum qui Ephesum §. §. fin. de constit. pec. P. ¶ Habet tamen haec actio rei perfectionem, non autem poenae, leg. item illa 18. §. penult. de constit. pec. & praetoria est & in personam, §. in personam, de actio. Venit tamen in eam, ut quod constitutum est fiat, aut in id quod interest promissor condemnatur, l. qui au-

13 tem, §. 1. de constit. pec. P. ¶ Satis tamen per se apparere ratio videtur, quare ex constituto obligationem nasci placuerit, ex eo quod primum accedat natura vel substantiae fideiussionis: & quae admodum in obligatione fideiussionis vterq; contractus principalis, & accessorius vim accipit, sic & in constituto recipiatur, utpote quod ex diuersis causis oritur obligatio, l. item illa §. fin. de constit. pec. Altera ratio quod contra naturalem aequitatem visum est praetori esse fidem datam fallere, & ideo ea quae nudo pacto antea debebantur, fide data rursus per constitutum iterum promissa praestanda esse, in l. 1. de constit. pec. P. Sed tertio loco mihi videtur duplex vinculum firmitus vno esse debere, l. re comuntili, de lega. 3. auth. cessante, de suis & legit. hered. C. §. sed hodie, de adopt. cum similib. Et consensu nouo constituti, ineficac iure ciuili ad agendum pactum vestiri seu firmari, sicuti consensu firmari dicuntur generaliter conuentiones, l. 2. de actio. in P. Quod Vlpianus indicat, dum ait: Hoc edicto praetor fauet naturali aequitati, qui constituta ex consensu facta custodit, l. 1. de constit. pec. P. Sic Iustinianus recte voluit obligari mulierem in intercessione, si secundum priorem intercessionem quam eludere poterat beneficio Velleiani, confirmauerit: sibi enim, inquit, imputet, si quod saepius cogitare poterat & euitare, non fecit, & vltro firmavit, l. si mulier perfecte atatis, 22. ad senat. Velle. C. lib. 4. tit. 29. Et fortiores debent esse duae cautiones quam vna, l. 1. de plus petit. C. cum notissimi, §. sed est quis, de prescript. 30. vel qua. annor. C. l. in contractib. de non num. pec. C.

De duobus reis constituendis. Cap. 8.

Instit. Lib. 3. tit. 17. Lib. 45. P. tit. 2.
Lib. 8. C. tit. 40. Constitutum nouell. 99.

- 1 Duorum reorum tractatio ad qua pertinet.
- 2 Reus vnde dicitur.
- 3 Duorum reorum vel plurium constitutio quomodo fit.
- 4 Constitutionis duorum vel plurium reorum utilitas & finis.
- 5 & 6 Correi debendi quando, & quomodo pro inuicem teneantur.
- 7 Correarum adiciendorum rationes.

1 AD stipulationes passim in omnibus legibus, de duo. reis, P. fideiussiones, l. reos promittendi, 11. de duo. reis, P. constitutum, l. idem est, 10. de constit. pec. P. aliaq; conuentiones, l. eandem rem, 9. de duo. reis, P. §. 1. const. nouell. 99. pertinet duorum reorum tractatio: ideo ante pollicitatione de illa pauca explanabo. Rei are dicti sunt, quorum res agitur, Cicero 2. de Orat. c. forus, de verbor. signif. vnde Sextum Pompeium Festum, in verbo, reos, vel promittendo, vel stipulando, vel patiendo acculationem: qui sibi stipulantur, rei stipulandi: qui promittunt, rei debendi dicti, l. 1. de duo. reis. ¶ At tamen qui acculantur, rei criminis: qui conueniuntur rei, l. properandum, §. est quidem, de iudic. C. l. 2. de iur. calom. ut qui agunt vel petunt actiones: ut dicimus iudicium costare tribus saltem personis, actore, iudice & reo, l. inter litigantes, §. l. Iulianus, de iudic. P. Sunt & alia exempla. vnde & iudicium quoque controuersiae dicitur, res iudicata, ut liquet ex proprio titulo in iure ciuili & pontificio: rei quoque appellatione & causae & iu-

ra continentur, l. rei appellatione 23. de verb. signif. Hic plures rei credendi sunt, quando pluribus in solidum idem debetur, vere, vel fidei ex vna eademque causa principaliter. Sic rei debendi contra qui ex pluribus in solidum singuli debent idem, vere vel fidei, ex eadem causa principaliter. ¶ Constitutio tamen duorum pluriumve reorum est, §. 1. de duo. reis, ap. Instin. l. 1. eod. in P. sed numerus distinctionem non facit. Item alia constitutio reorum promittendi, alia stipulandi, ut monuimus. Materia porro & res de quibus constitui rei possunt, erunt omnes quae in obligationem veniunt, & quarum contrahebentibus est commercium: quae autem eiusmodi sunt, superioribus libris tradidimus, superiori lib. 22. c. 4. At personae idoneae huic constitutioni, & illae erunt, quae se obligare, & quae sibi acquirere possunt, de quibus quoque, antea diximus, superiori lib. 22. c. 5. Quare ut vterque vel omnes rei obligentur, operae pretium est esse idoneos, alioquin altera, vel aliqua eorum persona obligationis incapax, alter vel alius, seu alii capaces subductis incapacibus soli obligantur, ut in leg. si ex duo. 12. §. 1. & l. his verbis, §. de duo. reis, P. l. vir uxori, 27. §. si. & l. idem est 18. ad senat. Vell. P. Formulae constituendi duos vel plures reos stipulandi haec: si post omnium interrogationem promissor spondeat: ut puta cum duobus separatim stipulantibus ita promissor respondeat, vtrique vestrum dare spondeo. Nam si Titio spondeat, deinde alio interrogante spondeat, alia atque alia erit obligatio, nec creduntur duo rei stipulandi esse §. 1. de duo. reis. In promissione autem Pomponius respondit, duos reos promittendi recte obligari, siue ita interrogati, spondentis respondeant, spondeo aut spondemus: siue ita interrogati, spondes, respondeant, spondemus, leg. duo rei 4. & l. duo reos 6. §. duo rei, eod. tit. §. duo plures, §. eod. ap. Instin. Neque etiam interest ex sententia Vlpiani, in duobus istis reis promittendi, an alter post alterum responderit, seu separatim, dummodo respondeant in vno contextu, & antequam ad alia diuertant: an vterque, simul. Non enim in illa constitutione timendum est de notatione, videlicet, ut tunc accedente secundi correi responsione, prioris nouatio fiat: cum hoc actum inter eos sit, ut duo rei constituantur, neque vlla nouatio fiat, l. 3. de duo. reis, P. Quocirca nihil prohibet, quo minus rei duo dicantur, quamuis alius pure, alius in diem se obligauerit, ut ait Florentinus Iurisconsultus, l. ex duo. 7. de duo. reis, P. §. fin. eod. tit. apud Instin. vel quamuis ab vno tantum fideiussor acceptus fuerit, d. l. duo reos, 6. de duo. reis, P. Proculdubio enim duo rei debendi erunt, si actum ita sit, l. reos, 11. §. cum tabulis, de duo. reis, P. authen. hoc ita, eo. C. Quod si actum non sit, si tamen se obligarint alternatiue, idem erit dicendum: vel si testator alternatiue plures obligauit, l. si ex toto, §. 1. de lega. 1. l. sine, de duo. reis, P. auth. si quando de constit. pec. At si copulatiue in vno actu quidem duae reorum promissiones constituant duos reos debendi, l. stipulatio ista, §. cum quis, de verbor. oblig. si duo actus per verba diuersa, efficiuntur duae obligationes, §. 1. de duo. reis, sic fere in reis stipulandi seu credendi, ut si dictum sit, id feruetur: si minus, ut si alternatiue, inspiciamus num vterque possit acquirere, & in personam debitoris sit collata electio & duo correi fiunt, l. si Titio aut Scio de leg. 2. Quod si non fuit collata, id ipsum hodie receptum, cum alternatiue inter personas posita resoluat in copulatiua, l. cum quidam, de verbor. oblig. C. quamquam olim antiquum ius aliter deciderit, leg. 1. §. si fructuarium, & litem seruus, §. si. & l. seq. & l. seruus, de stipul. seruar. P. In copulatiua eadem ac in reis debendi dicit Barth. in leg. cum duo, num. 3. de duo. reis, P. Disparitas tamen rerum, pro quibus fiunt rei vtriusque generis debendi & credendi separatim impedit duorum reorum constitutionem, l. si id quod ego 15. de duo. reis, P. sunt & alia quae impediunt constitutionem plurium reorum, quae videri ap. Barb. ad l. cum duo, num. 1. de duo. reis, in P. Per constitutionem seu stipulationem hanc reorum, non solum quis sibi, sed aliis quandoque etiam, ut dominis seruus, quaeque obligationes: & totidem reos stipulandi facere dicitur, quot adiecit dominos quibus dari stipulatus est, Paulus, in l. si seruus communis 29. de stip. seruo lib. 45. P. tit. 3.

¶ Utilitas tamen & finis istius constitutionis plurium reorum est, 4 vt ait Iabolenus, ut cum duo eandem pecuniam aut promiserint, aut stipulati sunt, ipso iure & singulis debeatur, & singuli in solidum debeant: ideoque petitione & acceptatione vnus, tota soluitur obligatio, l. 2. & l. 3. §. si. de duo. reis, P. §. ex huiusmodi, eod. tit. ap. Instin. partes autem a singulis peti posse nemini dubium est, d. l. 3. §. si. de duo. reis, l. si ex toto, §. 1. de lega. 1. l. ante, §. duo rei, de fideiuss. l. ancillarum, §. illud, de pecul. cum similib. Et potest actor aduersus